

Асмандагы кит

Автор: Сиддхарт Чакраварти

Сүрөтчү: Кавери Гопалакришнан

Сүрөттөрдү адаптациялаган: Светлана Насынбатова

Которгон жана адаптациялаган: Талгат Деркембаев

Асмандагы кит

Автор: Сиддхарт Чакраварти

Сүрөтчү: Кавери Гопалакришнан

Сүрөттөрдү адаптациялаган: Светлана Насынбатова

Которгон жана адаптациялаган: Талгат Деркембаев

Кыргыз тилинде

Бишкек-2021

Copyright © 2021, Бул чыгарма Creative Commons Attribution 4.0 Эл аралык лицензиясы (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) боюнча лицензияланган.

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Бул ишти коммерциялык максаттарда колдоно аласыз. Бул чыгарманы адаптациялап, толуктай аласыз. Авторлордун, иллюстраторлордун ж.б. автордук укугун жана өздүк маалыматтарын сакташыңыз керек.

Whale in the Sky, Copyright © 2020, Эта работа лицензирована по международной лицензии Creative Commons Attribution 4.0. (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) түп нускасынан ылайыкташтырылган. CC BY 4.0 лицензиясы негизинде лицензияланган.

"Асмандагы кит" (кыргыз тилинде), Талгат Деркенбаев тарабынан которулуп адаптацияланган, автор Сиддхарт Чакраварти, сүрөтчү Кавери Гопалакришнан, сүрөттөрдү адаптациялаган Светлана Насынбатова Pratham Books © 2018 CC-BY 4.0 лицензиясы боюнча басылып чыккан. Чыгарманын түп нускасын бул жерден көрө аласыз: <https://storyweaver.org.in/stories/39842-whale-in-the-sky>

Бул басылма АКШнын эл аралык өнүктүрүү боюнча агенттиги (USAID) аркылуу көрсөтүлгөн Америка элинин колдоосу менен түзүлдү. Басылманын мазмуну USAIDдин же АКШ Өкмөтүнүн пикирин милдеттүү түрдө чагылдырбайт.

Асман Ысык-Көлдө жашайт. Апасы бошогондо, алар көл жээктеп сейилдегени келишет. Мурун бул жерге атасы менен келер эле. Бирок ал азыр чет өлкөгө иштеп жүрөт.

Асман апасы экөө булуттарды карап отурганды жакшы көрүшөт.

– Булуттар алыс-алыс учушат ээ. Атам буларды көрөт болду бекен?

– Көрөт. Сен асманды карап отурганды жактырасың. Бекеринен сенин атыңды Асман деп койбогон чыгарбыз. Асман – көк дегенди билдирет.

Асмандагы булуттар ар кандай. Алардын бири оюнчукка окшош болсо, кээ бирлери сакал, мурутка, жаныбарларга окшоп кетет.

– Апа, караңызчы, бул иттин тумшугу аябай чоң экен! – деп Асман итке окшош булутту көрсөтүп.

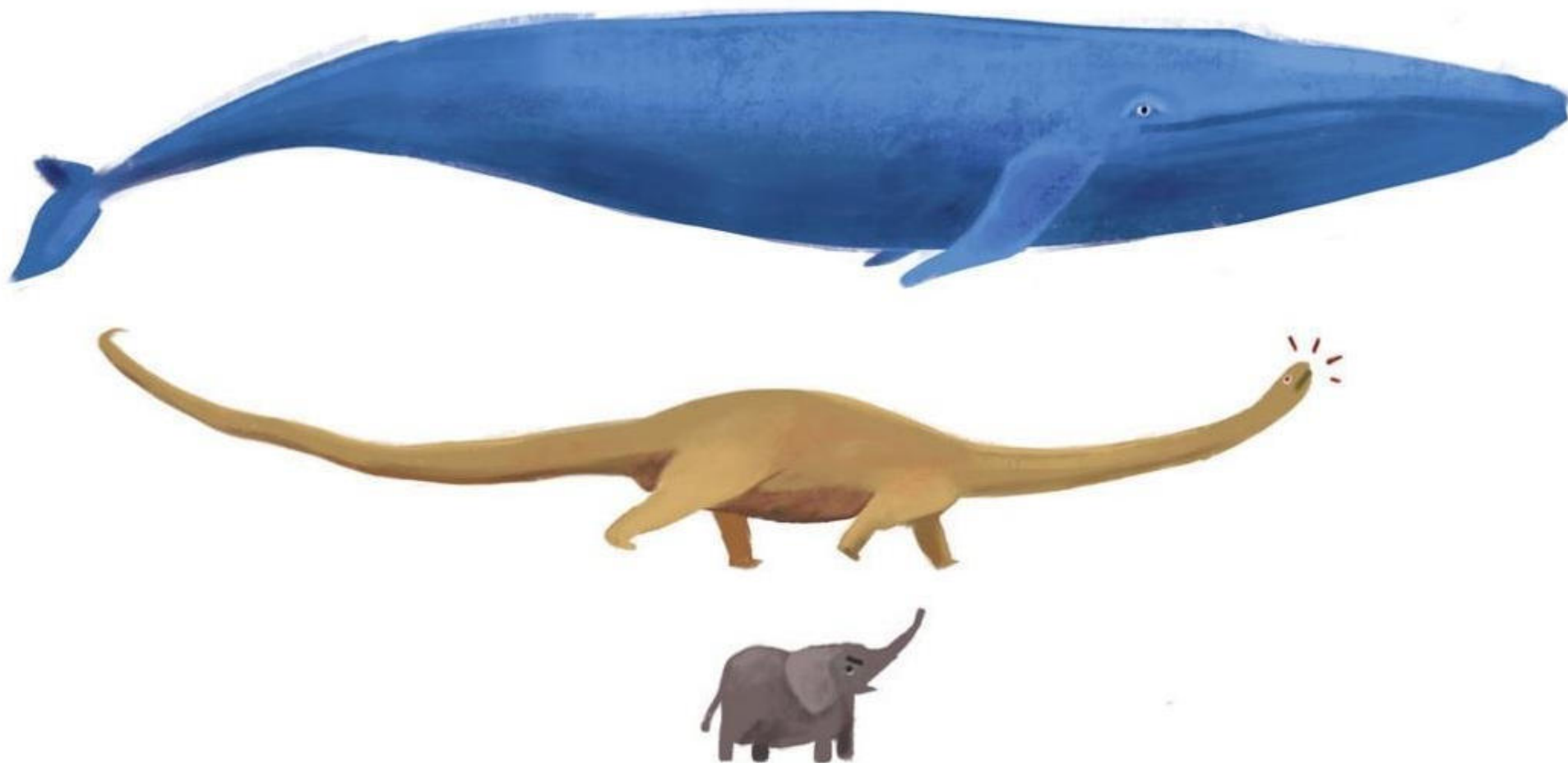
- Тээтиги булут кайсы жаныбарга окшош? – деп сурады апасы.
- Кайсы?

- Бул океанда жашаган кит турбайбы!
- Ооба. Кит! Эми даана көрдүм. Эх, биздин көлдө эмне үчүн кит жок? Апа, кит тууралуу айтып бериңизчи,– деди Асман.

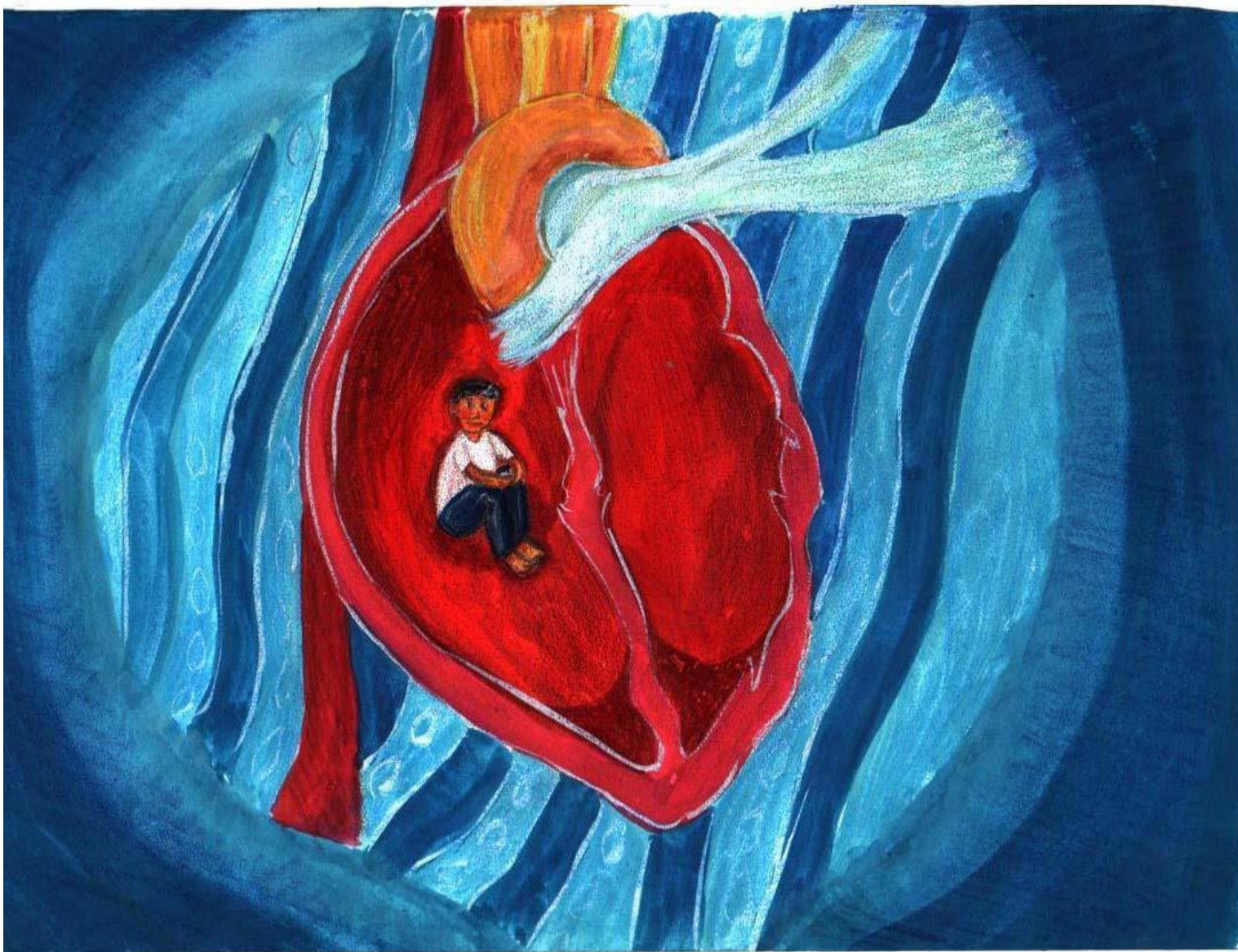

– Киттердин көптөгөн түрлөрү бар. Бул булут өтө чоң болгондуктан, оюма дароо көк кит келди. Көк кит – Жер жүзүндө жашаган эң чоң жаныбар. Ал динозаврдан да, пилден да бир канча эсе чоң.

– О-о-о-о-о-о-о! – деп Асман таңдайын такылдатты.

– Ал ушунчалык чоң. Сен анын жүрөгүнө отурган абалында батып кетмесиң, – деди апасы.
Асмандын апасы мугалим болуп иштейт.

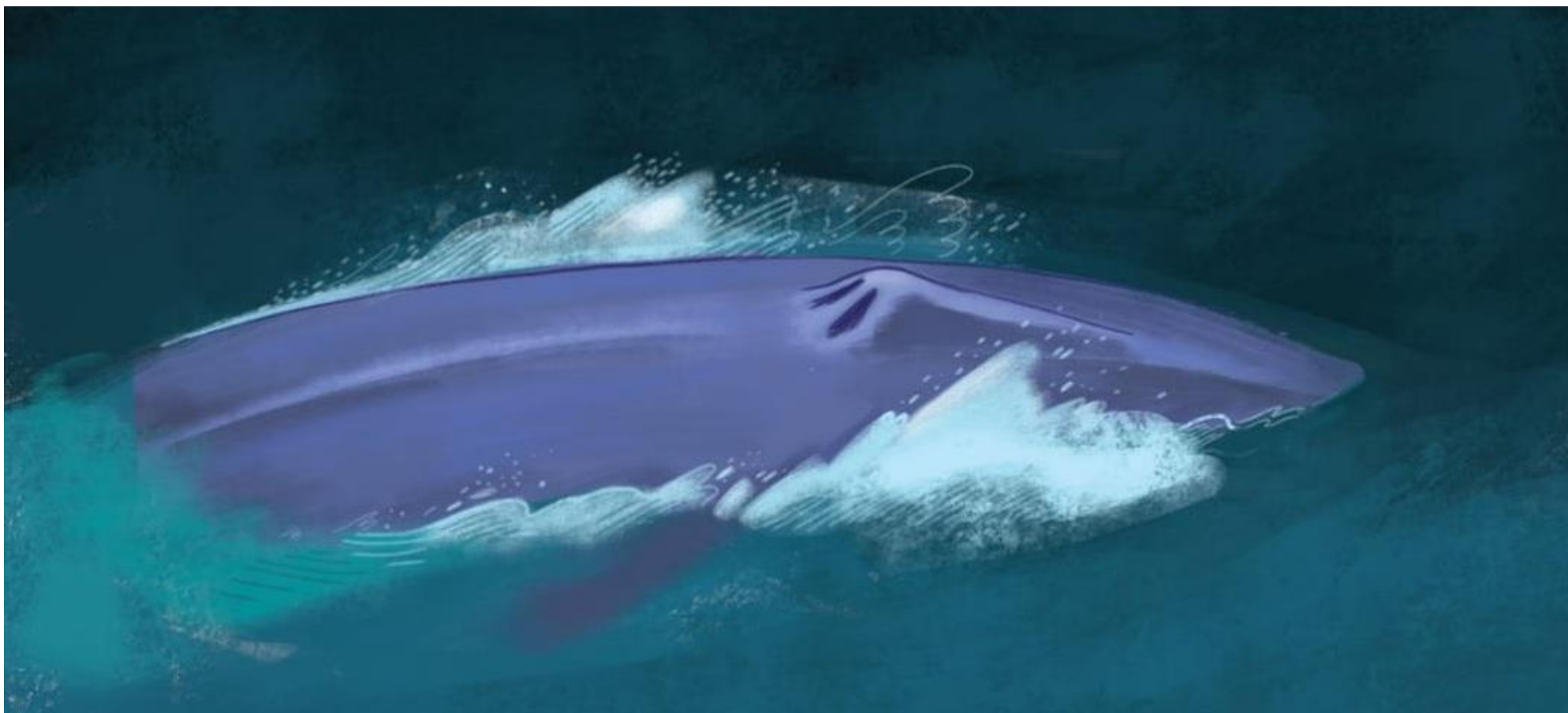
Ошол маалда итке окшош булуттун тумшугу бөлүнүп, кит булутту көздөй сызып жөнөдү.
– Балким, мурунга ит эмес, кит көбүрөөк жагат, – деп Асман кыткылыктап күлөт.
– Кит мурунду эмне кылат? Балыкка мурун эмес, дем алуу үчүн бакалоор керек.
– Бакалоор балыкка керек. Бирок көк кит балык эмес. Ал биз сыяктуу аба менен дем алат.
Ошон үчүн ага мурун керек, – деди апасы.

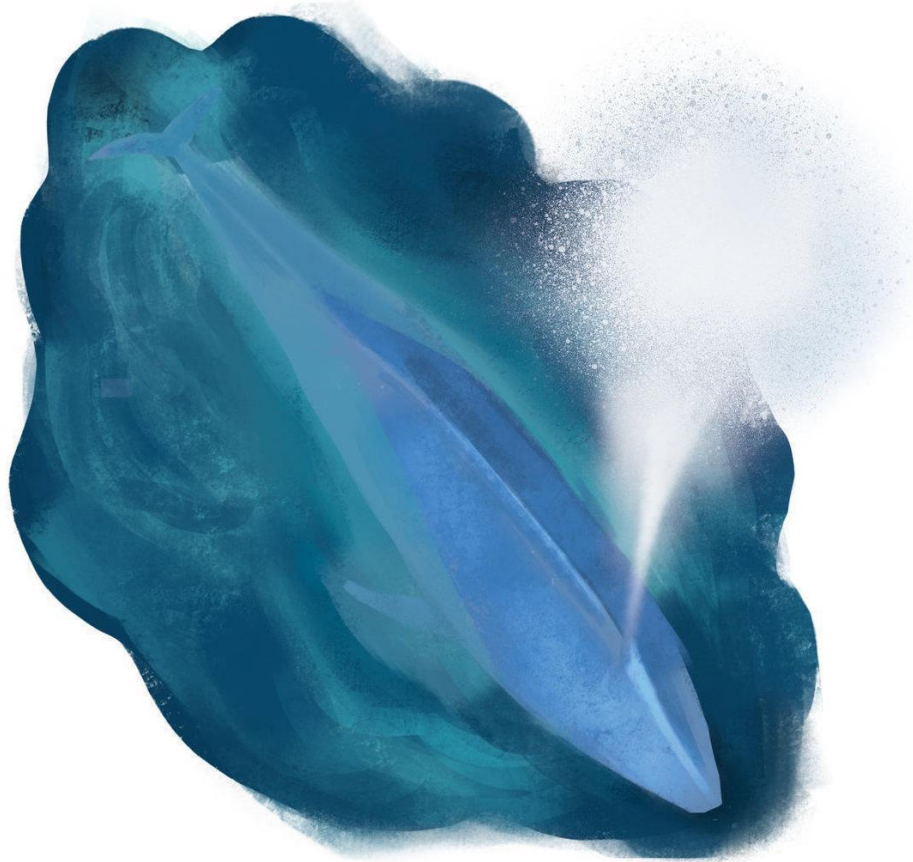
– Оо, бул анда дүйнөдөгү эң чоң мурун болсо керек ээ? Суу алдында мурун менен кантип дем алмак эле?

– Киттер өзгөчө жаныбарлар, – деп түшүндүрдү апасы. – Алар океандын үстүнөн дем алышат.

– Ал үчүн алар чалкасынан сүзүшөбү?

– Сенин фантазияң укмуш, – деп апасы жылмайды.

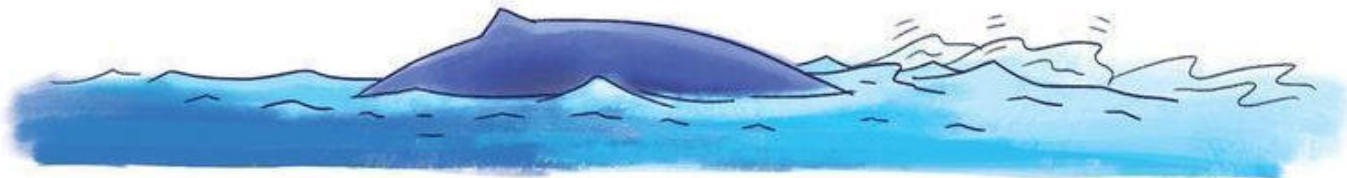
– Чын эле, киттин дем алганын алыстан укса болот. Кит тереңден өйдөгө чыгып, дем алып кайра суунун астына кирет. Ошентип абага чыгып дем алып, кайра сууга чумкуп, жашай берет, – деп сөзүн улады апасы.

Ал: "У-ф-ф-ф-ф-ф-ф-ф-ф!!!" – деп дем алат.

– Ар бир жолу дем алып, дем чыгарганда, киттин мурдунан фонтан атат. Суу абага орун бошотуш үчүн чыгат.

سورنوزن

Асман дагы эле китке окшогон булутту карап отурат.

– Кит, кит, менин атама барып, салам айтып койчу!

Бала кумга чалкасынан жатып, колун балыктын канатындай кылып жайды.
Колдорун кыймылдатып:
– У-ф-ф-ф-ф-ф. Мен дагы китмин! – деп кыйкырды.

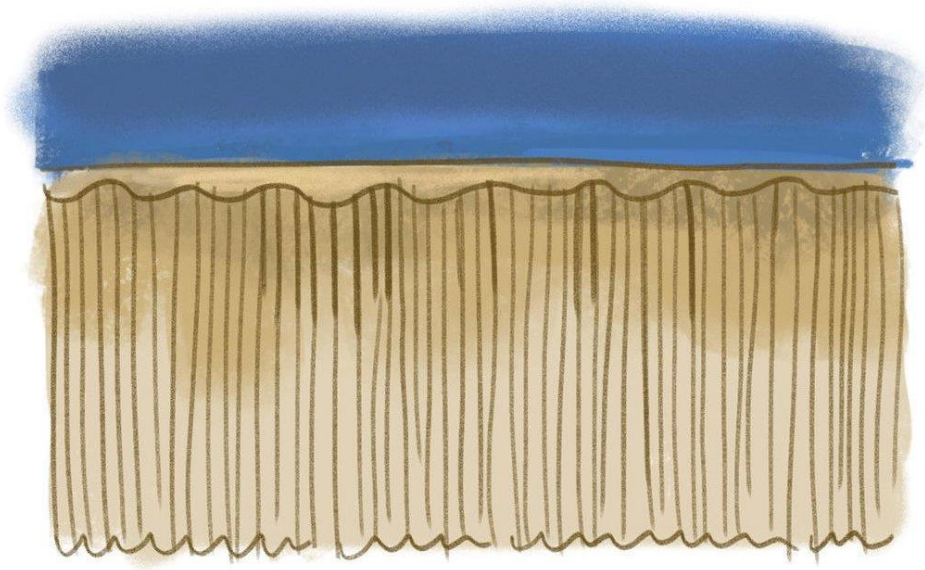

Киттер жөнүндө кызыктуу маалыматтар

Киттер ар кандай формада болушат. Алар планетабыздагы бардык океандарда бар.

Алар ар кандай формадагы фонтандарды абага бүркүшөт.

Киттерди изилдеген окумуштуулар алардын дем алуусуна байкоо жүргүзүп турушат.

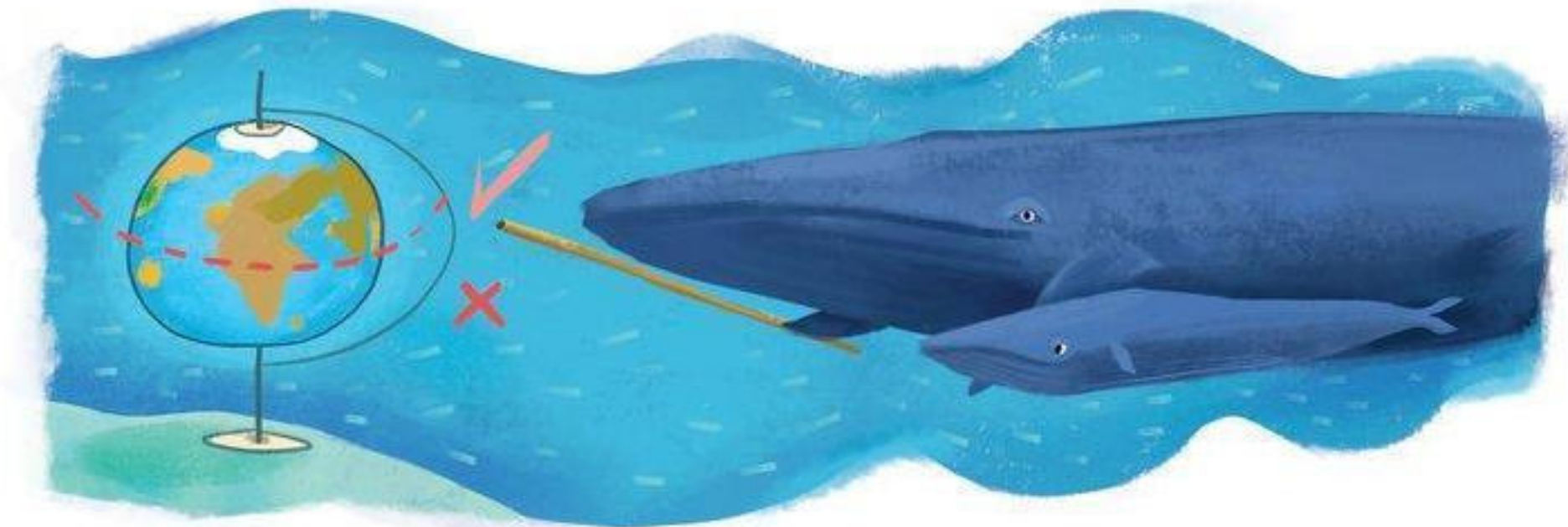

Көк киттердин тиштери болбойт. Алар чайнай албагандыктан, деңиз жаныбарларын – планктондорду суу менен кошо жутуп азыктанышат. Алар суудан планктондорду оозунун ичиндеги атайын муруттардан турган тосмо аркылуу ажыратып алышат. Планктонду жеп, сууну океанга кайра бүркүп салышат.

Киттер – сүт эмүүчүлөр. Демек, алар да адамдар сыяктуу балдарын туушат. Балдарын музоо деп аташат. Музоолор өздөрүнүн энелеринин жанында жылдап чогуу сүзүп жүрүшөт. Энелери аларга океанда бактылуу жашап кетүү үчүн керектүү нерселерди үйрөтүшөт.

Жайкысын кит эне жана анын музоосу Жердин уюлдарын көздөй муздак сууларга сүзүп жөнөйт. Анткени ал жерде азык көп болот. Ал эми кышында уюлдук деңиздер тоңуп, киттер кайра ысык тропиктерди көздөй сүзүп келишет. Бирок планетанын түндүк жарым шарында жашаган киттер эч качан түштүк жарым шарга сүзүп келишпейт. Алыскы түштүктө жашаган киттер да түндүктү көздөй сүзүп барышпайт.

Киттер эч качан адамдар шарттуу түрдө аныктаган түндүк жана түштүк жарым шарын бөлүп турган экватор сызыгын кесип өтүшпөйт. Эмнеге мындай экенин бир киттерден башка эч ким билбейт.

Автор: Сиддхарт Чакраварти
Сүрөтчү: Кавери Гопалакришнан
Сүрөттөрдү адаптациялаган:
Светлана Насынбатова
Которгон жана адаптациялаган:
Талгат Деркембаев

USAID "Окуу керемет!" долбоору
Кыргыз Республикасы

1-класс	1.1 деңгээли
	1.2 деңгээли
	1.3 деңгээли
2-класс	2.1 деңгээли
	2.2 деңгээли
3-класс	3.1 деңгээли
	3.2 деңгээли
4-класс	4.1 деңгээли
	4.2 деңгээли